

lia proti orgánu vrchnosti podľa § 4, odst. 2 a § 6, odst. 2 zák. čl. XL: 1914.

Keď prez to odvolací súd odchyľne od prvostupňového rozsudku kvalifikoval zistený čin obžalovaného len za prečin útisku podľa §§ 1, 2, odst. 2 zákona čís. 309/1921 Sb. z. a n., zavínil zmätok podľa § 385, čís. 1 b) tr. p., zmätočnou sťažnosťou verejného žalobcu právom vytýkaný.

Čís. 6258.

Rozdíly v řízení o náhradě škody osobám neprávem odsouzeným (zákon čís. 109/1918 ř. z.) a v řízení o nároku na náhradu za vyšetřovací vazbu (zákon čís. 318/1918 ř. z.).

Započtením vazby vyšetřovací podle § 55 a) tr. zák. a nastoupením trestu nepromění se vazba vyšetřovací ve vazbu trestní.

(Rozh. ze dne 26. září 1938, Zm I 797/38.)

Nejvyšší soud uznal jako soud zrušovací po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona takto právem:

Usnesením krajského soudu v N. ze dne 8. června 1938, č. j. Tk VI 1002/35-39, jímž bylo vysloveno, že se nárok J. Č. na náhradu škody za újmy majetkoprávní, jež utrpěl bezprávným odsouzením podle rozsudku téhož soudu z 28. ledna 1936, č. j. Tk VI 1002/35-28, nepřipouští, a postupem okresního soudu v N., pokud tento soud, zprostitv podle § 259, čís. 2 tr. ř. J. Č. rozsudkem ze dne 17. března 1938, č. j. T 181/38-25 obžaloby vznesené naň pro přestupek krádeže podle § 460 tr. z., nerozhodl o povinnosti státu nahraditi škodu za zajišťovací a vyšetřovací vazbu, byl porušen zákon, a to prvým usnesením v ustanoveních § 1, odst. 3 a § 3 zákona čís. 109/1918 ř. z. a postupem okresního soudu v N. v ustanovení § 3 zákona čís. 318/1918 ř. z.

Uvedené usnesení krajského soudu se zrušuje a tomuto soudu se ukládá, aby postupoval podle § 1, odst. 3 zák. čís. 109/1918 ř. z. a aby dále zařídil, aby okresní soud v N. vynesl a doručil usnesení podle § 3 zák. čís. 318/1918 ř. z.

D ů v o d y:

Rozsudkem krajského soudu v N. ze dne 28. ledna 1936 byl obžalovaný J. Č. uznán vinným zločinem krádeže podle §§ 171, 173, 174 II a), c) tr. z. a odsouzen za to podle §§ 178, 180 tr. z. za použití ustanovení § 55 tr. z. do těžkého žaláře na 5 měsíců, zosťreného a doplněného postem měsíčně, a to nepodmíněně. Do tohoto trestu byla obžalovanému započtena podle § 55 a) tr. z. zajišťovací a vyšetřovací vazba od 26. září 1935, 21 hod. 30 min. do 5. listopadu 1935 11¾ hod.

Tento rozsudek nabyt právní moci a obžalovaný si uložený mu trest ve zbývající části také odpykal, a to dne 16. června 1936.

Na to byla k žádosti odsouzeného pravoplatným usnesením krajského soudu v N. ze dne 18. října 1937 povolena obnova trestního řízení ve věci Tk VI 1002/35, k čemuž se jen mimochodem podotýká po stránce formální, že se tak mělo státi v těchto spisech a nikoli ve spisech oddělených. Po provedení dalšího vyhledávání navrhlo státní zastupitelství jednak, aby spisy byly postoupeny okresnímu soudu v N. k potrestání J. Č. pro přestupek podle § 460 tr. z., spáchaný odcizením dvou radiolamp, jednak s prohlášením podle § 112 tr. ř. v ostatních směrech.

Rozsudkem okresního soudu v N. ze dne 17. března 1938 byl obžalovaný pravoplatně zproštěn obžaloby pro přestupek podle § 460 tr. z. z důvodu promlčení, kdežto v ostatních směrech bylo trestní řízení proti J. Č. usnesením krajského soudu v N. ze dne 4. února 1938 zastaveno podle § 112 tr. ř. Toto zastavovací usnesení bylo obžalovanému dne 6. května 1938 doručeno, nikoli však způsobem předepsaným pro doručování do vlastních rukou. Vyhotovení osvobozujícího rozsudku okresního soudu ze dne 17. března 1938 nebylo podle spisů obžalovanému dosud vůbec doručeno a rovněž neučinil dosud soud usnesení ve smyslu § 3 zák. čís. 318/1918 ř. z., totiž o povinnosti státu nahraditi škodu za vyšetřovací vazbu.

Za to krajský soud, jemuž byly spisy vráceny ministerstvem spravedlnosti s příkazem, aby rozhodnutí, jež odůvodňuje nárok ve smyslu posl. odst. § 1 zák. čís. 109/1918 ř. z. (o náhradě škody osobám neprávem odsouzeným), bylo doručeno J. Č. do vlastních rukou s poučením o ustanoveních §§ 3 a 4 zmíněného zákona, vydal usnesení ze dne 8. června 1938, jímž uznal právem, že se nárok J. Č. na náhradu škody za újmy majetkoprávní, jež utrpěl nesprávným odsouzením podle rozsudku ze dne 28. ledna 1936, nepřipouští, ježto si obžalovaný nesprávné odsouzení způsobil úmyslně (§ 1, odst. 2 zák. čís. 109/1918 ř. z.).

Toto usnesení krajského soudu je však zmatečné.

Řízení o náhradě škody osobám neprávem odsouzeným je upraveno zákonem čís. 109/1918 ř. z., který v § 1, odst. 1 stanoví, že ten, kdo byl občanským trestním soudem pravoplatně odsouzen pro trestný čin, jenž se stihá podle trestního řádu, může, zastaví-li se trestní řízení po obnově trestního řízení nebo zamítne-li se obžaloba s konečnou platností, rovněž je-li obžalovaný dodatečně osvobozen nebo odsouzen podle mírnějšího trestního zákona k mírnějšímu trestu, žádati od státu přiměřenou náhradu škody za újmy majetkoprávní, jež utrpěl bezprávným odsouzením. Podle odst. 3 téhož paragrafu je rozhodnutí, jež odůvodňuje nárok, a to, jak plyne z výslovné citace odst. 1, rozhodnutí, jímž bylo trestní řízení po obnově zastaveno, nebo jímž byla obžaloba s konečnou platností zamítnuta, pokud se týče rozhodnutí o dodatečném osvobození nebo odsouzení podle mírnějšího trestního zákona k mírnějšímu trestu, doručiti osobě odsouzené do vlastních rukou se současným poučením o ustanoveních §§ 3 a 4 téhož zákona. Strana má pak podle § 3 cit. zák. právo v preklusivní tříměsíční lhůtě běžící od doručení uvedeného rozhodnutí zmíněným poučením opatřeného, vybídnouti stát, a to k rukám

ministra spravedlnosti k tomu, aby dobrovolně uznal její nároky. Ministr spravedlnosti rozhodne pak o uplatňovaném nároku jak co do důvodu, tak i co do výše.

Nebyl proto krajský soud oprávněn rozhodovati o tom, zda uplatňovaný nárok na náhradu škody utrpěné bezprávným odsouzením co do důvodu pozůstává, a měly být pouze podle § 1, odst. 3 cit. zák. doručeny odsouzenému jednak usnesení ze dne 4. února 1938 o částečném zastavení trestního řízení, jednak v ostatní části osvobozující rozsudek okresního soudu v N. ze dne 17. března 1938, a to podle předpisů platících pro doručování soudních rozhodnutí do vlastních rukou.

Tím, že jmenovaný krajský soud tak nepostupoval a vydal usnesení ze dne 8. června 1938, jímž sám rozhodl — byť i jen co do důvodu — o uplatňovaném nároku na náhradu škody utrpěné bezprávným odsouzením, překročil meze své pravomoci, stanovené zákonem čís. 109/1918 ř. z.

Krajský soud zřejmě přehlédl, že při rozhodování o nároku na náhradu z důvodu bezprávného odsouzení (zákon čís. 109/1918 ř. z.) má se věc jinak než při rozhodování o nároku na náhradu za vyšetřovací vazbu (zák. čís. 318/1918 ř. z.), kde trestní soud ovšem rozhoduje o zásadní povinnosti státu k náhradě, tedy o nároku co do důvodu, kdežto v prvním případě rozhoduje o nároku vůbec, tedy i co do důvodu, ministr spravedlnosti.

Jelikož, jak dovodil nejvyšší soud jako soud zrušovací v rozh. č. 3135 Sb. n. s., započtením vazby vyšetřovací podle § 55 a) tr. z. a nastoupením trestu nepromění se vazba vyšetřovací ve vazbu trestní, nemůže ministerstvo spravedlnosti důsledkem toho v administrativním řízení podle zák. čís. 109/1918 ř. z. rozhodnouti o tom, zda odsouzenému přísluší i náhrada za utrpěnou vazbu vyšetřovací (§ 3 zák. čís. 318/1918 ř. z.), nýbrž o této náhradě rozhodne soud v případě zprošťujícího výroku ihned z moci a povinnosti úřední zvláštním usnesením, bez ohledu na to, zda žádost byla podána, po případě spojena se žádostí o náhradu škody za bezprávné odsouzení, nebo zda bylo žádáno pouze o tuto náhradu; měl proto okresní soud v N., který vynesl zmíněný již rozsudek osvobozující, vydati zároveň zvláštní usnesení ve smyslu § 3 zák. čís. 318/1918 ř. z. a doručiti je po pravoplatnosti rozsudku osvobozenému, a to rovněž k vlastním rukám. Jak ze spisů plyne, nebylo takové usnesení dosud vydáno.

Z toho, co uvedeno, je zjevno, že krajský soud v N. porušil zákon v ustanoveních § 1, odst. 3 a § 3 zákona čís. 109/1918 ř. z., neboť místo aby nahoře uvedená rozhodnutí byla J. Č. jen doručena, rozhodl o jeho možném nároku na náhradu škody za bezprávné odsouzení, ačkoliv mu takové rozhodnutí nepříslušelo, kdežto okresní soud v N. opačně porušil zákon v ustanoveních § 3 zákona čís. 318/1918 ř. z. tím, že nerozhodl o možném nároku J. Č. na náhradu škody za utrpěnou vazbu, ačkoli tu rozhodnouti měl. Bylo tedy zmateční stížnosti generální prokuratury k zachování zákona vyhověti a uznati, jak vpředu uvedeno.